

Rapport

Artskyddsutredning inför Mjörnstranden etapperna – Västra Sörhaga & Skaveryd, Alingsås kommun

Alingsås kommun

Titel: Artskyddsutredning inför Mjörnstranden etapperna –
Västra Sörhaga & Skaveryd, Alingsås kommun

Version: 2

Datum: 2025-08-29

Uppdragsgivare: Alingsås kommun, Kristin Bayard

Uppdragsnummer: 50114

Dokumentnamn: 50114_artskydd_Mjörnstranden_ver2

Rapport genomförd av: Anders Esplund och Amanda
Gudmundson, EnviroPlanning AB

Rapport granskad av: Sofia Berg, EnviroPlanning AB

Rapport verifierad av: Anders Esplund, EnviroPlanning AB

Bilder: EnviroPlanning om ej annat anges.

EnviroPlanning erbjuder rådgivning och experttjänster inom natur, miljö, samhällsbyggnad, hållbart byggande och ansvarsfull hantering av kemikalier. Vi hjälper våra kunder att göra verkliga förflyttningar mot mindre miljöbelastning och ett grönt samhälle i ekologisk balans. Tillsammans tar vi oss an dina utmaningar med personligt engagemang, trygg kompetens och hög kvalitet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
1. Inledning	7
1.1. Föreslagen utformning	8
1.2. Artskyddsförordningen	9
1.3. Bedömningsunderlag	10
1.4. Nationella rödlistan	11
2. Tidigare utredningar	12
3. Förutsättningar för fåglar	14
3.1. Fågelinventering	14
3.1.1. Fågelarter rapporterade på artportalen	15
3.2. Avgränsning av fågelarter i denna artskyddsutredning	15
3.3. Påverkan på livsmiljöer från detaljplanens utformning	16
3.4. Påverkan på fåglar	16
3.5. Artspecifika bedömningar	17
3.6. Förslag på skyddsåtgärder för fåglar	21
3.6.1. Generell hänsyn	21
3.6.2. Specifik hänsyn	21
4. Förutsättningar för groddjur	22
4.1. Groddjursinventering	22
4.1.1. Biotopkvalitéer för reproduktionslokaler för groddjur	22
4.1.2. Klassificering av groddjurslokaler	22
4.1.3. Metodik	23
4.1.4. Resultat	23
4.1.5. Beskrivning av groddjurslokalerna	25
4.1.6. Övriga groddjursarter rapporterade på artportalen	35
4.2. Avgränsning av groddjursarter som omfattas av artskyddsutredning	35
4.3. Påverkan på livsmiljöer från detaljplanens utformning	35
4.4. Påverkan på groddjur	35
5. Förutsättningar för fladdermöss	37
5.1. Fladdermusinventering	37
5.1.1. Övriga fladdermöss rapporterade på artportalen	37
5.2. Avgränsning av fladdermöss som omfattas av artskyddsutredning	37
5.3. Påverkan på livsmiljöer från detaljplanens utformning	38

5.4.	Påverkan på fladdermöss	38
6.	Slutsats	39
7.	Referenser	40
Bilaga 1		41

Sammanfattning

Alingsås kommun avser att detaljplanera två områden vid Mjörnstranden intill sjön Mjörn i Alingsås kommun. Detaljplanerna syftar till att tillskapa yta för bostäder och förskola inom området. I samband med detta har EnviroPlanning fått i uppdrag att ta fram en artskyddsutredning för att utreda vilken påverkan detaljplanernas genomförande kan komma att innebära för fåglar, fladdermöss och groddjur som förekommer inom det aktuella planområdena.

Utifrån genomförd häckfågelinventering och förslag på ny markanvändning genom detaljplanerna visar utredningen att det finns sex rödlistade fågelarter som riskerar att påverkas av detaljplanernas genomförande. Dessa är björktrast (NT), buskskvätta (NT), grönfink (EN), stare (VU), svartvit flugsnappare (NT) och ärtsångare (NT). Samtliga fåglar är strikt skyddade genom 4 § artskyddsförordningen.

En groddjursinventering har genomförts inom ramen för artskyddsutredningen i syfte att bedöma detaljplaneområdenas betydelse för groddjur. Totalt avgränsades sex reproduktionslokaler för groddjur, samtliga dock utanför detaljplaneområdena. Fördelat mellan dessa lokaler observerades reproduktion av vanlig groda, åkergroda, vanlig padda, mindre vattensalamander och större vattensalamander. Två av dessa arter, åkergroda och större vattensalamander, är strikt skyddade genom 4a § artskyddsförordningen och övriga är nationellt fridlysta genom 6 § artskyddsförordningen.

Fladdermöss inventerades inom detaljplaneområdet under 2024 och totalt gjordes 1180 ljudinspelningar fördelat på arterna dvärgpipistrell, nordfladdermus, större brunfladdermus och vattenfladdermus. Utöver dessa arter förekom även ett fåtal ljudinspelningar av individer ur släktet *Myotis* som inte kunde bestämmas samt ett stort antal *Nyctaloider* vilket är ett samlingsnamn för de svårbestämda släktena *Nyctalus*, *Vespertilio* och *Eptesicus*. Samtliga fladdermusarter är strikt skyddade genom 4a § artskyddsförordningen.

För att utreda hur lokala förutsättningar för fåglar kan komma att påverkas vid detaljplanernas genomförande har föreslagna situationsplaner bedömts utifrån de aktuella fågelarternas ekologiska krav. Även arternas möjligheter att fortleva i området har bedömts genom att studera förekomster från artportalen och en habitatredovisning utifrån nationella marktäckedata (NMD) inom ett utredningsområde upp till fem kilometer utanför detaljplanerna.

Groddjur och fladdermöss har analyserats inom ett utredningsområde om en kilometer utanför detaljplaneområdena. En fördjupad analys av livsmiljöer för groddjur har även analyserats inom ett område som omfattar 300 meter från identifierade reproduktionsmiljöer.

Under förutsättning att rekommenderade skyddsåtgärder vidtas bedöms inte att förbuden i artskyddsförordningen aktualiseras för någon av de bedömda arter som denna utredning omfattar.

Rekommenderade skyddsåtgärder för att ej aktualisera förbuden i artskydden är:

Fåglar:

- Avverkning av träd och buskar bör undvikas under tiden för fåglars häckningsperiod, 1 april – 15 augusti, för att undvika störning samt risk att skada eller döda individer, ägg och bon.
- Av de träd som kommer att bevaras inom detaljplanerna bör eventuella hålträd och träd som kan väntas utveckla håligheter, som asp, prioriteras. Detta för att hålhäckande arter ska kunna fortsätta häcka inom området i samma omfattning som idag samt att gynna framtida häckning av hålhäckande arter.

Groddjur:

- Undvik att ta bort potentiella övervintringslokaler under perioden groddjuren ligger i dvala, 1 oktober till 1 april som stenmurar, stenrösen och andra miljöer där groddjuren kan övervintra på frostfritt djup. Detta i syfte att minimera risken att individer skadas eller dödas vid anläggningsarbeten.

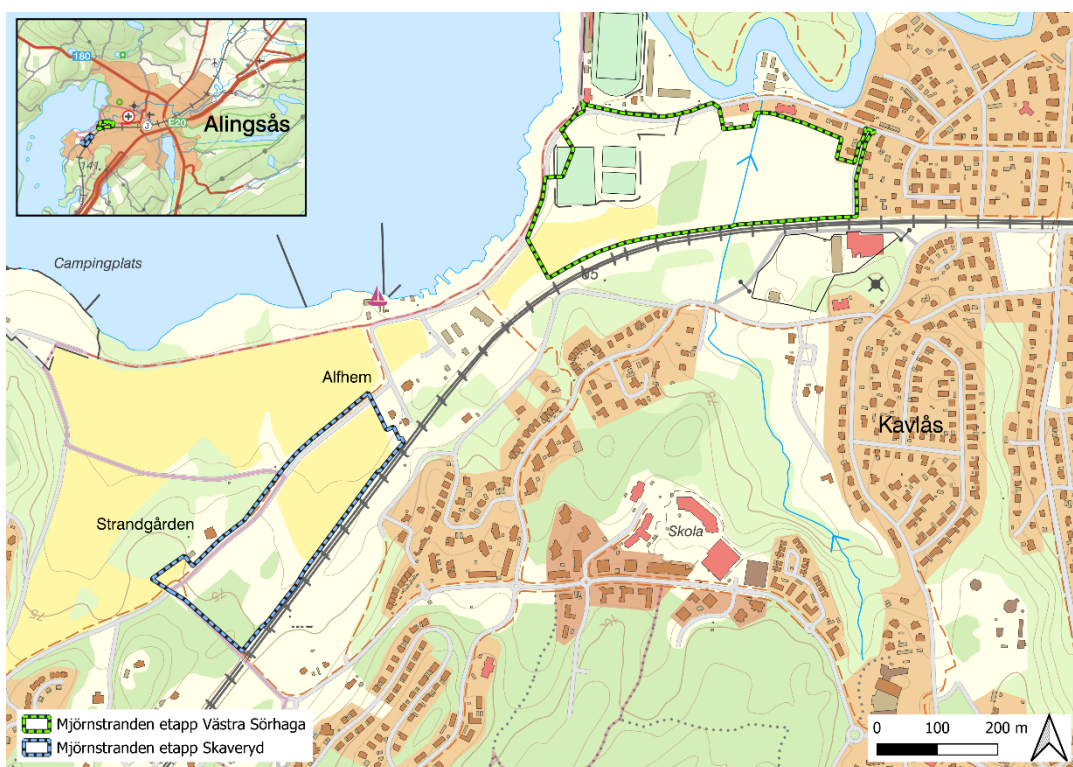
Fladdermöss:

- Bevara särskilt skyddsvärda träd och hålträd även om dessa inte uppfyller kriterierna som särskilt skyddsvärda. Om sådana träd måste avverkas bör detta göras under perioden 1 oktober till 1 maj för att undvika risken att fladdermöss nyttjar träden som viloplats skadas eller dödas.
- Belysning som lyser upp vattenytor bör undvikas helt för att bibehålla funktionella födosöksområden för vattenfladdermus. Detta gäller i synnerhet vid Mjörn vilket inte berörs av denna utredning men även eventuella dagvattendammar som kan komma att anläggas i samband med detaljplanering. Högt sittande belysning vid södra delen av etapp – Skaveryd bör även undvikas om sådan belysning riskerar att belysa dagvattendammarna på andra sidan järnvägen.
- Även övrig belysning bör anpassas så att ledlinjer förblir mörka i så hög utsträckning som möjligt. Om belysning behövs längs gång- och cykelvägar bör denna vara riktad neråt för att undvika belysning av trädkronorna.

1. Inledning

Alingsås kommun har tagit fram ett planprogram för området Mjörnstranden som ska utgöra vägledning för områdets fortsatta utveckling. Med grund i planprogrammet har en utbyggnadsstrategi arbetats fram som delat upp Mjörnstranden i tre separata detaljplaner; etapp – Västra Sörhaga, etapp – Skaveryd och etapp – Lövekulle ängar och hamnen. Denna artskyddsutredning omfattar etapp – Västra Sörhaga och etapp – Skaveryd (Figur 1).

EnviroPlanning AB har fått i uppdrag av kommunen att ta fram en artskyddsutredning för fåglar, fladdermöss och groddjur som ska utgöra underlag till detaljplaneringen av etapp – Västra Sörhaga och 2 av planområdet vid Mjörnstranden (Figur 1). Övriga delar av Mjörnstranden-området omfattas således ej av denna artskyddsutredning.

Figur 1. Planprogrammets etapper – Västra Sörhaga och Skaveryd för Mjörnstranden i Alingsås kommun.

1.1. Föreslagen utformning

Inom detaljplan för etapp – Västra Sörhaga avses bostäder, förskola och områden för rekreation anläggas. Grönområden bevaras med tyngdpunkt längs med det vattendrag som passerar området med cirka 20 meter grönyta på vardera sida. Även i norr bevaras en trädbård mellan ny och befintlig bebyggelse. I väster behålls en fotbollsplan och en ny lekplats anläggs. Någonstans inom parkområdet intill Mjörn kan en dagvattendamm komma att anläggas. Ett exempel på placering illustreras i figur 2.

Figur 2. Föreslagen situationsplan för etapp – Västra Sörhaga. En grön korridor avses bevaras längs med vattendraget som passerar området. Även ett flertal träd avses bevaras mot befintlig bebyggelse i norr. En dagvattendamm kan anläggas inom parkområdet intill Mjörn.

Ett befintligt ledningsstråk går genom området och området närmast detta får inte bebyggas utan avses bevaras som gräs- och buskmark.

Större delen av detaljplaneområdet för etapp – Skaveryd utgörs av jordbruksmark, i söder finns en skogsdunge och i dungen finns ett flertal särskilt skyddsvärda träd. Dessa avses bevaras tillsammans med en stenmur samt en bård om cirka 10 meter på vardera sida om stenmuren som går genom detaljplaneområdet (Figur 3).

Figur 3. Föreslagen situationsplan för etapp – Skaveryd. En trädunge med ett flertal särskilt skyddsvärda träd avses bevaras i detaljplaneområdets södra del. Även en stenmur centralt i detaljplaneområdet avses bevaras.

1.2. Artskyddsförordningen

Fåglar

Alla fåglar i Sverige är fridlysta i hela landet enligt 4 § artskyddsförordningen (SFS 2007:845)

Det innebär att det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningsperiod, om inte störningen saknar betydelse för att
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) återupprätta populationen till den nivån.

Groddjur

Alla Sveriges groddjur är skyddade genom 6 § ASF, här kallat nationellt skydd, vilket innebär att man inte får:

1. Döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och
2. Ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Större vattensalamander och åkergroda omfattas även av 4a § ASF, vilket innebär att det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödnings-, övervintrings- och flyttperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Fladdermöss

Alla Sveriges fladdermöss är skyddade genom 4a § ASF, vilket innebär att det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödnings-, övervintrings- och flyttperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

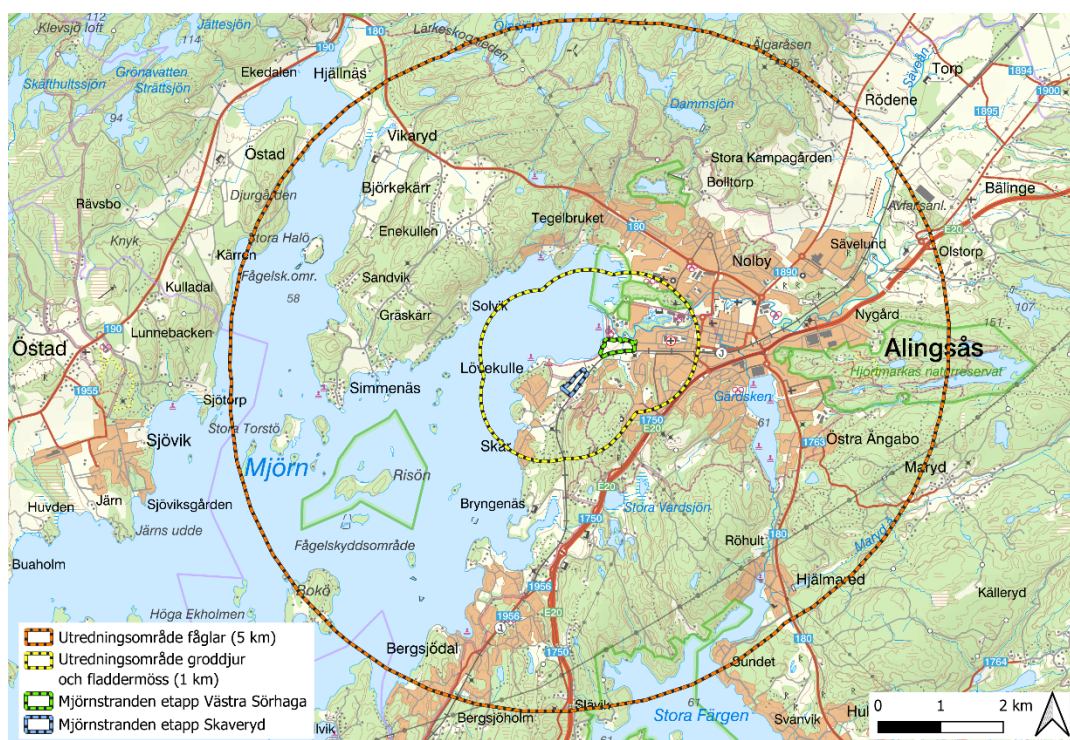
Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

1.3. Bedömningsunderlag

Denna artskyddsutredning utgår från förekomster av, samt bedömningar av livsmiljöer för respektive art eller artgrupp. För fåglar har artspecifika bedömningar gjorts medans groddjur och fladdermöss har bedömts som artgrupp. Förekomst och tillgängliga livsmiljöer för respektive art och artgrupp har analyserats inom ett utredningsområde som för fåglar omfattar detaljplaneområdet samt fem kilometer utanför detta. För groddjur och fladdermöss omfattar utredningsområdet en kilometer utanför utredningsområdet (Figur 4). En fördjupad bedömning av livsmiljöer för groddjur har även analyserats inom ett område som omfattar 300 meter från identifierade reproduktionsmiljöer (Figur 12). Detta område bedöms som en rimlig storlek för att utgöra en funktionell livsmiljö för groddjur. Observera att avståndet inte motsvarar groddjurens spridningspotential.

Som underlag för bedömningar och analyser har följande underlag använts:

- Inom detaljplaneområdet har genomförd naturvärdesinventering, revirkartering för fåglar, fördjupad groddjursinventering och fördjupad fladdermusinventering använts för att bedöma områdets betydelse för respektive art eller artgrupp.
- Inom respektive utredningsområde har utsök från artportalen från perioden 2014 till 2025 gjorts för respektive art eller artgrupp.
- Inom utredningsområdet för fåglar har förekomst av lämpliga livsmiljöer analyserats för respektive art. För analys av förekommande livsmiljöer har data från nationella marktäckedata (NMD) använts. Detta har inte gjorts för stare eller buskskvätta då arternas livsmiljöer inte finns representerade i NMD.

Figur 4. Förutsättningar för de fågelarter som omfattas av denna utredning har analyserats inom ett utredningsområde upp till fem kilometer utanför planområdet. För groddjur och fladdermöss är motsvarande utredningsområde en kilometer.

1.4. Nationella rödlistan

Den svenska rödlistan är en lista över arter och deras hotstatus i Sverige (se Faktaruta 2). Den baseras på en bedömning av enskilda arters risk att dö ut från landet. Bedömningen görs utifrån internationellt vedertagna kriterier som baseras på flera olika riskfaktorer. Rödlistan är ett viktigt verktyg inom naturvården vid exempelvis bedömning av konsekvenser av planerad exploatering. Om det finns flera rödlistade arter i ett område kan exploatering få allvarliga konsekvenser. Rödlistade arter har däremot inget formellt lagligt skydd (Artdatabanken 2022).

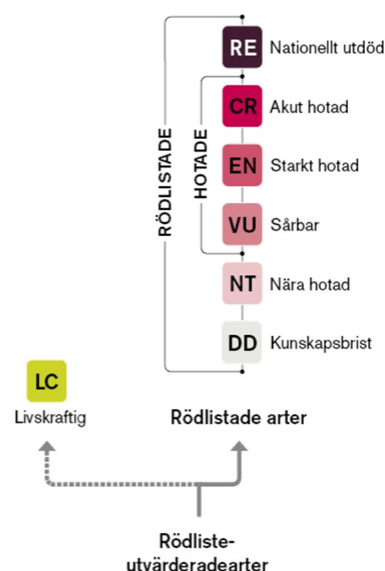
Faktaruta 2. Den svenska rödlistan

Alla flercelliga svenska arter för vilka en bedömning enligt rödlistans kriterier är möjlig klassificeras enligt bilden till höger. Arter som inte uppfyller något av kriterierna hamnar i kategorin Livskraftig (LC).

Resterande arter blir rödlistade. En del arter hamnar i kategorin Kunskapsbrist (DD), d.v.s. de skulle kunna hamna i vilken kategori som helst men i dagsläget saknas kunskap.

De arter som uppfyller kriterierna för Nära hotad (NT), Sårbar (VU), Starkt hotad (EN), Akut hotad (CR) eller Nationellt utdöd (RE) är alla rödlistade. De arter som kategoriseras som CR, EN eller VU är hotade.

Ju högre upp på skalan en art hamnar, ju högre risk har arten att dö ut.

Källa: Artdatabanken
Illustration Katarina Nyberg

2. Tidigare utredningar

I samband med arbetet med detaljplanerna för Mjörnstranden har en naturvärdesinventering, revirkartering av fåglar och en fladdermusinventering genomförts under 2024. Dessa utredningar redovisas här i korthet:

- **Berg S. (2024). Naturvärdesinventering för detaljplan Mjörnstranden, etapp 1-3. Version 1. EnviroPlanning AB.**

Rapporten är en naturvärdesinventering för alla tre etapperna för planprogrammet Mjörnstranden. Inventeringsområdet ligger öster om sjön Mjörn och omfattar sammantaget cirka 55 ha. Inventeringen är genomförd enligt svensk standard (SS 199000:2014) och inkluderar identifiering av biotoper och naturvärdesobjekt, samt skyddade och hotade arter.

Naturvärdesinventeringen har avgränsat 19 naturvärdesbiotoper där fyra hyser högt naturvärde (klass 2), åtta påtagligt naturvärde (klass 3) och sju ett visst naturvärde (klass 4). Ett flertal värdearter har observerats där fyra är rödlistade som NT (ärtsångare, björktrast, svartvit flugsnappare och sävsparv), en som VU (stare), två som EN (grönfinkt och ask) och en art som CR (alm). Åtta arter är signalarter (arter som visar på högre naturvärden inom en biotop) och fyra arter är typiska arter för naturtypen näringsrik ekskog (9160). Av fridlysta arter har en nationellt fridlyst art noterats (brungroda), och fem strikt skyddade arter (samtliga fågelarter).

Inom inventeringsområdet har åtta särskilt skyddsvärda träd identifierats (ett jätteträd av ek, ett grovt hålträd av fågelbär, ett grovt hålträd av sälg och fem grova hålträd av ek) samt 97 grövre träd, så kallade efterträdare.

Sammantaget har nio biotoper som omfattas av det generella biotopskyddet identifierats, vilka utgörs av en allé, två stenmurar, tre odlingsrösen, en åkerholme och två diken.

I samband med naturvärdesinventeringen genomfördes en fördjupad inventering av kärlväxter. Inga rödlistade eller fridlysta växter har noterats inom inventeringsområdet, men det finns förekomster av blomrika områden som skapar värden för bland annat pollinerande insekter. Värdefulla miljöer för pollinerande insekter finns även genom förekomster av livsmiljöer för övervintringsplatser och boplatser. Dessa miljöer finns främst utmed stenmurar, i lövbryn och i lövskogarna.

- **Olofsson A. (2024). Revirkartering av fågel för detaljplan Mjörnstranden, etapp 1–3. Version 1. EnviroPlanning AB.**

Rapporten är en fågelinventering som genomfördes i etapperna 1-3 i syfte att bedöma områdets fågelfauna inför detaljplanarbetet. Inventeringen genomfördes som en revirkartering genom en kombinerad punkt- och linjetaxering enligt Naturvårdsverkets metoder (Naturvårdsverket, 2012; 2026) vid sex tillfällen under april-juni 2024.

Totalt observerades 51 fågelarter fördelade på 694 registreringar. Av dessa är 15 arter rödlistade medan inga arter omfattas av Fågeldirektivets bilaga 1.

- **Olofsson A. & Jonasson D. (2024). Fladdermusinventering för detaljplan Mjörnstranden, etapp 1-3. Version 1.**

Inventeringen genomfördes genom att sätta ut fyra autoboxar på lämpliga ställen inom detaljplaneområdet. En autobox per plats satt ute under två perioder om vardera sju sammanhängande dygn. Den första perioden 20-27 maj 2024 valdes för att täcka in fladdermössens yngelperiod medan den andra perioden 30 juli – 5 augusti täcker in parnings- och migrationssäsongen.

Under de totalt 56 boxnätterna registrerades 1180 enskilda fladdermusljud, varifrån med säkerhet fyra arter och ett släkte identifierades; vattenfladdermus, dvärgpipistrell, nordfladdermus, större brunfladdermus samt *Myotis sp.* Högst aktivitet svarade nordfladdermus för, med cirka 36 procent av alla registreringar. Arten som kategoriseras som nära hotad registrerades av samtliga fyra autoboxar, men huvudsakligen av box 4a vid sjön i västdra delen av området

Vattenfladdermus utgjorde cirka 6 procent av alla registreringar, men registrerades enbart längst i väst (box 4a och 4b) och nästan uteslutande under den första inspelningsperioden.

Dvärgpipistrell registrerades 58 gånger (5 %) och vid samtliga autoboxplatser. Nära hälften av registreringarna gjordes under det första inventeringstillfället av autobox 2.

Arter från släktet *Myotis* utgjorde endast cirka 1 % av alla registreringar. Trots det var släktet spritt inom området och registrerades vid tre av fyra autoboxplatser.

- **Alfsdotter T. & Bergil C. (2020). Groddjursinventering för planprogramområdet Mjörnstranden. Melica.**

En groddjursinventering genomfördes inom detaljplaneområdet samt i tre dagvattendammar sydväst om detaljplaneområdet, väster om järnvägen, under 2020 (Melica 2020). Inom detaljplaneområdet observerades två individer av vanlig groda, en i ett småvatten intill fotbollsplanerna och en i ett blött område i lövskogen väster om fotbollsplanerna. I dagvattendammarna observerades vanlig groda, vanlig padda och åkergroda.

3. Förutsättningar för fåglar

3.1. Fågelinventering

Under 2024 genomfördes en revirkartering av fåglar inom samtliga etapperna för planprogrammet Mjörnstranden. Inventeringen gjordes vid sex tillfällen mellan april och juni 2024: (27/4, 8/5, 20/5, 29/5, 3/6 och 14/6).

Sammantaget noterades 51 fågelarter fördelade på 694 observationer inom inventeringsområdet (Olofsson 2024). Av dessa är 15 arter rödlistade medan inga arter omfattas av Fågeldirektivets bilaga 1. Tabell 1 redovisar vilka rödlistade arter som observerades under fågelinventeringen 2024 samt hur många häckningsrevir som bedömdes förekomma för respektive art. Tabell 4 i Bilaga A redovisar samtliga observerade fågelarter under inventeringen.

Tabell 1. Dokumenterade rödlistade fågelarter vid revirkarteringen 2024, vilken rödlistekategori de har (NT = nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad) samt hur många häckningsrevir som bedöms finnas inom inventeringsområdet.

Fågelart	Vetenskapligt namn	Rödlistning	Antal häckningsrevir
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	NT	3
Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT	0
Drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	NT	0
Fiskmåås	<i>Larus canus</i>	NT	0
Gråkråka*	<i>Corvus cornix</i> *	NT*	0
Grönfink	<i>Chloris chloris</i>	EN	3
Rörsångare	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	NT	0
Skrattmåås	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	NT	0
Strandskata	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT	0
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU	0
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	NT	2
Sävsparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	NT	1
Tofsvipa	<i>Vanellus vanellus</i>	VU	0
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	EN	0
Ärtsångare	<i>Curruca curruca</i>	NT	2

*Gråkråka klassades som NT i 2000 års rödlista men arten genomgår vid denna rapports framtagande en taxonomisk omklassificering. Detta innebär att arten kommer att tilldelas både nytt svenskt namn och vetenskapligt namn. Under denna process saknar arten officiell rödlistekategori. Dock väntas arten återfå kategorin NT när processen avslutats vilket denna artskyddsutredning utgår från.

3.1.1. Fågelarter rapporterade på artportalen

Det finns ett mycket stort antal rapporterade fågelobservationer inom detaljplaneområdet samt omgivande landskap vilket gör att inget utsök gjorts för hela utredningsområdet om 5 km för fåglar. Vid utsök för perioden 2015 till 2025 inom ett område som omfattar detaljplaneområdet samt upp till en kilometer utanför detta finns över 90 000 inrapporterade fågelobservationer fördelat på 240 arter. Under samma period finns cirka 3000 rapporterade observationer fördelat på 139 arter i detaljplaneområdets direkta närområde (exklusive observationer från revirkarteringen 2024). Majoriteten av dessa utgörs dock av flyttfåglar och om utsöket filtreras till häckningssäsongen (april till och med augusti) finns cirka 300 observationer kvar fördelat på 76 arter. Av dessa arter utgörs flertalet av sjöfåglar som måsar, änder, gäss eller vadare som inte bedöms nyttja området mer än tillfälligt för födosök eller som rastplats.

Bland rödlistade arter på artportalen (exklusive änder och vadare) är det endast mindre hackspett och kungsfiskare som inte observerades under revirkarteringen 2024. Dessa arter har rapporterats 17 respektive 2 gånger under perioden 2015 till 2025 och bedöms inte nyttja biotoper inom detaljplaneområdet. Mindre hackspett kan möjligen nyttja områdets ädellövskogar för födosök men arten undviker generellt öppna marker och därför bedöms inte arten påverkas av detaljplanens genomförande. Kungsfiskare är knuten till fikshållande vattendrag och har sannolikt antingen observerats förbiflygande alternativt vid Sävån eller Mjörn.

3.2. Avgränsning av fågelarter i denna artskyddsutredning

Av de observerade arterna inom detaljplaneområdena bedöms endast arter som nyttjar området för häckning riskera att bli påverkade på ett sådant sätt att förbuden i artskyddsförordningen kan riskera att aktualiseras. Naturmiljön inom detaljplaneområdena bedöms inte utgöra någon livsmiljö av särskild betydelse för arter som inte nyttjar området för häckning. Därmed omfattar denna utredning endast arter för vilka häckningsindiciet observerats. Tillfälligt kan dock även arter som avgränsats bort förekomma inom detaljplaneområdet men då livsmiljöer av rätt kvalitet eller omfattning saknas bedöms inte området ha någon specifik betydelse för dessa.

De arter som avgränsats bort är följande:

- **Drillsnäppa (NT)** – Saknar livsmiljö inom planområdet. Håller till i strandområdet till Mjörn eller möjligen Sävån.
- **Fiskmåsar (NT)** – Saknar häckningsmiljöer inom detaljplaneområdet. Nyttjar sannolikt området för födosök men bedöms inte vara av särskild betydelse för arten.
- **Gråkråka (NT)** – Häckar sannolikt i närområdet men bedöms inte häcka inom detaljplaneområdet utan snarare i kringliggande lövskogar. Arten nyttjar sannolikt området för födosök men det bedöms inte vara av särskild betydelse för arten.
- **Skrattmåsar (NT)** – Häckar regelbundet på hustak i urbana miljöer men detaljplaneområdet bedöms inte lämplig för häckning. Nyttjar sannolikt området för födosök men det bedöms inte vara av särskild betydelse för arten.

- **Strandskata (NT)** – Häckar i strandmiljöer eller ibland på hustak men lämpliga häckningsmiljöer bedöms saknas inom detaljplaneområdet. Har observerats förbiflygande eller födosökande inom området men livsmiljöer av särskild betydelse för arten bedöms inte förekomma.
- **Sävsparv (NT)** – Häckar i vass- eller buskrika strandområden vid Mjörn. Inom detaljplaneområdet saknas lämpliga livsmiljöer för arten.
- **Rörsångare (NT)** – Häckar i vass- eller buskrika strandområden vid Mjörn. Inom detaljplaneområdet saknas lämpliga livsmiljöer för arten.
- **Tofsvipa (VU)** – Häckar i strandängar eller jordbruksmark, två individer observerades i april. Dessa bedöms endast ha rastat i området. De jordbruksmarker som finns inom området bedöms inte utgöra lämplig livsmiljö för tofsvipa.
- **Tornseglare (VU)** – Häckar vanligen i hus med storkupiga takpannor. Arten observerades födosöka inom området.

De rödlistade arter som bedöms häcka inom detaljplaneområdet, och som därmed kommer att omfattas i denna artskyddsutredning utgörs av följande arter:

- **Björktrast (NT)** – Häckar i både löv- och barrträd tre häckningsrevir bedömdes förekomma vid revirkarteringen. Arten är beroende av kortklippt gräs för sitt födosök vilket i huvudsak saknas inom detaljplaneområdet.
- **Buskskvätta (NT)** – Bedöms kunna häcka inom detaljplaneområdet men observerades endast en gång unger revirkarteringen. Arten har även observerats tidigare inom närområdet. Ingen häckning bedöms ha genomförts under 2024 men då lämplig häckningsmiljö förekommer tas arten med i utredningen.
- **Grönfink (EN)** – Häckar i lövträd och även födosök sker i lövskog. Vid revirkarteringen bedömdes tre häckningsrevir förekomma.
- **Stare (VU)** – Häckar i lövträd med håligheter. Bör finnas rikligt med hålträd då arten helst häckar i kolonier. Ingen häckning kunde dock konstateras vid revirkarteringen.
- **Svartvit flugsnappare (NT)** – Häckar i hålträd eller holkar, ofta i trädgårdar. Även födosöket sker i lövträd. Vid revirkarteringen bedömdes två häckningsrevir förekomma.
- **Ärtsångare (NT)** – Häckar i buskmarker och lövbryn. Vid revirkarteringen bedömdes två häckningsrevir förekomma.

3.3. Påverkan på livsmiljöer från detaljplanens utformning

3.4. Påverkan på fåglar

Vid genomförandet av detaljplanen kommer naturmark att ianspråktagas. Nedan redogörs för vilken påverkan detta kan medföra på de olika fågelarterna i området. Utifrån avgränsade naturvärdesbiotoper (Berg 2024) samt föreslagna situationsplaner (Figur 2 och 3) har påverkan på fåglar samt dess livsmiljöer som följd av detaljplanernas genomförande kunnat bedömas.

Påverkananalysen för fåglar utgår från föreslagen utformning av detaljplanerna. En uppdaterad bedömning av påverkan bör därför göras om utformningen av detaljplanen avviker från vad som anges i denna utredning (dvs. Figur 2 & 3).

Permanent påverkan som kan uppstå vid genomförandet av detaljplanen:

1. Förlust av livsmiljö genom ianspråktagande av biotoper, i första hand för häckning och uppfödning av ungar.
2. Viss påverkan på fågellivet genom förlust av jordbruksmarker väntas uppstå. Buskskvätta, som är den enda art i denna utredning som är knuten till jordbruksmark, bedöms inte häcka inom detaljplaneområdena. Jordbruksmarken hyser dock ett värde för födosökande fågelarter, främst under våren samt i samband med skörd då vegetationen är kort vilket tillgängliggör ytan för födosökande starar och björktrastar.

→ Förlust och fragmentering av livsmiljö enligt punkt 1 och 2 ovan kan riskera medföra påverkan på fortlevnaden av fågelarterna inom området för detaljplanen och därmed möjligheten att bibehålla populationerna av fågelarterna på en tillfredsställande nivå.

Tillfällig påverkan som kan uppstå vid genomförandet av detaljplanen:

3. Risk att individer av fåglar, samt bon och ägg skadas eller dödas i samband med anläggningsarbeten (avverkning, grävning och övriga anläggningsarbeten).
→ Det är förbjudet att skada eller döda individer av fåglar samt ägg och bon. För att minimera risken att individer skadas eller dödas rekommenderas skyddsåtgärder. Se vidare under avsnitt 3.6.

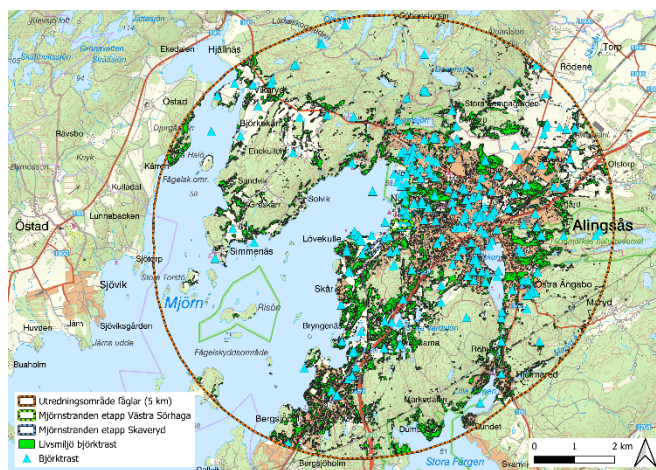
3.5. Artspecifika bedömningar

Björktrast

Björktrast häckar i skog och skogsbyrn, däremot undviker tätare ungskogar. Häckning sker vanligtvis i anslutning till öppna gräsmarker som betesmarker, parker och trädgårdar då arten främst födosöker i miljöer med kort vegetation.

Vid revirkarteringen bedömdes tre häckningsrevir av björktrast förekomma inom inventeringsområdet. Det är i första hand i områdets lövskogar som häckning kan genomföras.

Tillgången på födosöksområden inom detaljplaneområdet är bristfälligt då klippta gräsytor saknas, med undantag från fotbollsplanerna, under större delen av häckningsperioden.

Figur 5. Björktrast samt dess livsmiljöer är vanligt förekommande inom utredningsområdet.

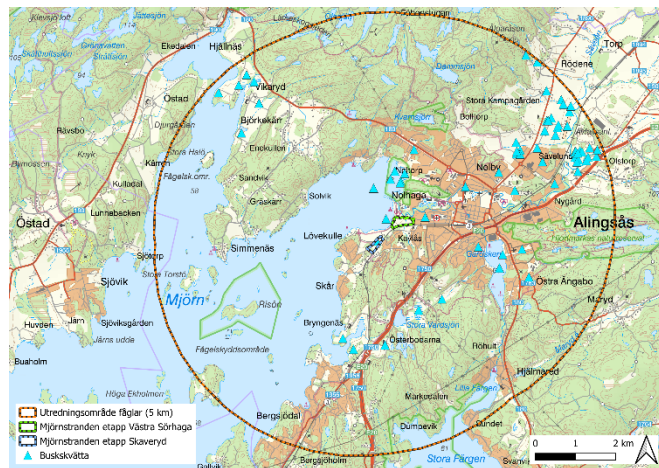
Inom utredningsområdet finns ett stort antal rapporter av arten och lämpliga skogsområden för häckning är vanligt förekommande (Figur 5).

Genom de befintliga träd inom detaljplaneområdet avses bevaras (Figur 3) samt att arten och dess livsmiljöer är vanligt förekommande inom utredningsområdet bedöms ingen negativ påverkan uppstå genom detaljplanens genomförande. Om mängden kortklippta gräsmattor ökar inom detaljplaneområdet kan snarare en svagt positiv effekt åstadkommas genom att artens födosöksområde ökar inom området.

Buskskvätta

Buskskvätta häckar vanligen i ängs- och naturbetesmarker, men arten häckar även regelbundet på nyupptagna hyggen. Dessa livsmiljöer utgör även födosöksområden för arten.

En individ av buskskvätta observerades vid fågelinventeringen, denna bedöms endast ha rastat inom området. Omfattningen av lämpliga livsmiljöer för buskskvätta är bristfälligt inom detaljplaneområdet. Artens livsmiljöer är även svåranalyserat genom NMD då detta underlag inte särskiljer på åkermark och betesmark. Rapporterade förekomster visar dock att arten är vanligt förekommande inom utredningsområdet (Figur 6).

Figur 6. Buskskvätta förekommer främst i utredningsområdets nordöstra del där det finns mer sammanhängande jordbruksmarker.

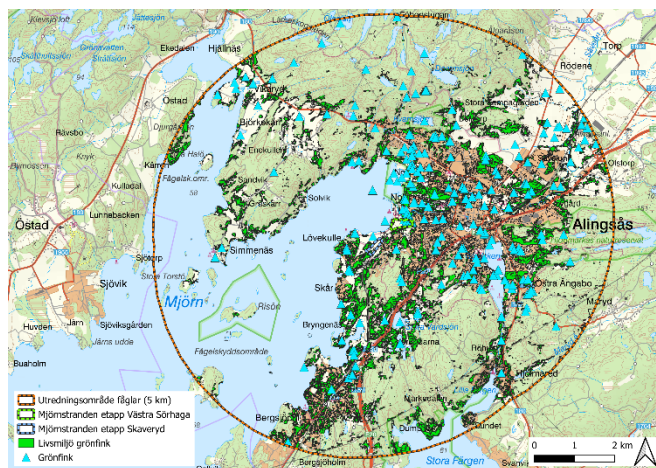
Minskningen av populationen av buskskvätta är inte tillräckligt utredd men rationalisering av jordbruksmark bedöms vara av betydelse då detta dels innebär att buskmarker och naturbetesmarker minskar i omfattning och dels att insektsproduktionen minskar.

Detaljplaneområdet bedöms i första hand nyttjas av buskskvätta som rastplats under flyttperioden. Utbredningen av artens livsmiljöer inom området bedöms vara för sparsamma för att kunna utgöra en funktionell livsmiljö.

Grönfink

Grönfink häckar vanligen i öppna miljöer som skogsbryn, trädklädda- eller buskrika betesmarker, enebacker och parker. Men det förekommer även att arten häckar i produktionsskog. Arten är en generalist och det råder ingen brist på livsmiljö utan orsaken till att grönfink är rödlistad som starkt hotad är en sjukdom (gulknopp).

Grönfink och dess livsmiljöer är vanligt förekommande inom utredningsområdet (Figur 7).

Figur 7. Grönfink samt dess livsmiljöer är vanligt förekommande inom utredningsområdet.

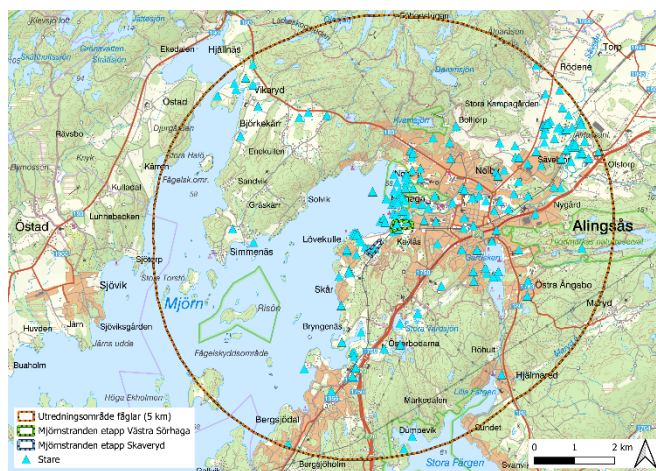
Ett genomförande av detaljplanen kommer att innebära att livsmiljöer för grönfink tas i anspråk, om än i begränsad omfattning. Däremot bedöms arten kunna fortleva i området då hotet mot arten är en sjukdom och inte brist på livsmiljöer. Vid revirkarteringen bedömdes att det fanns tre häckningsrevir inom området. Detaljplanens genomförande väntas inte reducera detta antal.

Stare

Stare häckar i hålträd i anslutning till jordbrukslandskap eller andra öppna marker, även i urbana områden. Arten är beroende av öppna gräsmarker med kortvuxet fältskikt för födosök, samt rikligt med tillgängliga hålträd för häckning då arten ofta häckar i kolonier. Viktiga träslag är asp då dessa ofta utvecklar håligheter.

Under revirkarteringen lokaliserades ingen häckning av stare. Häckning sker istället

sannolikt i hålträd i omkringliggande skogsbestånd. Det finns dock förutsättningar för häckande stare inom detaljplaneområdet, främst i södra delen av etapp – Skaveryd samt i lövskogen väster om etapp – Skaveryd. Tillgången på födosöksområden inom detaljplaneområdet är bristfälligt då klippta gräsytor saknas, med undantag från fotbollsplanerna, under större delen av häckningsperioden.

Figur 8. Stare är vanligt förekommande inom utredningsområdet, främst i detaljplaneområdets närområde.

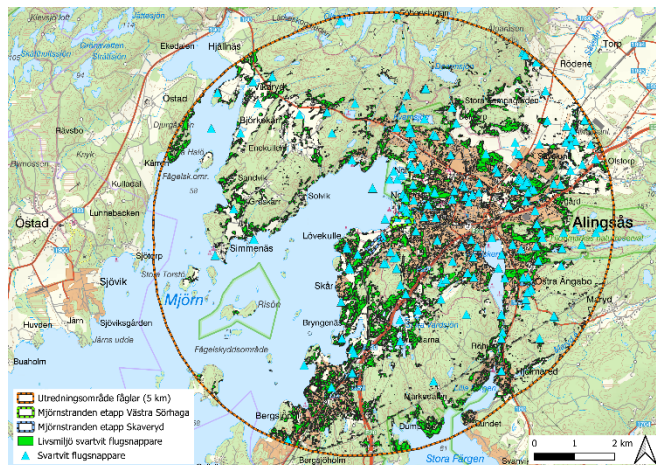
Inom utredningsområdet är stare välrapporterad (Figur 8). Förekomsten av både hålträd och kortklippta gräsmarker är dock okänt via NMD och därför har inte förekomsten av livsmiljöer analyserats för arten.

Detaljplanens genomförande bedöms inte ha någon inverkan på stares populationsnivå i området då lämpliga häckningsmiljöer kommer att bevaras. Därmed väntas ingen negativ påverkan på stare uppstå som följd av detaljplanens genomförande.

Svartvit flugsnappare

Svartvit flugsnappare häckar i skogar med god tillgång på hålträd, så som löv- och blandskogar och lövbryn, men även i urban miljö där det finns gott om äldre träd. Födosök sker i närliggande miljöer, ofta lövskogar, lövbryn eller naturbetesmarker.

Svartvit flugsnappare häckar i hålträd och fågelholkar. Vid revirkarteringen bedömdes att två häckningrevir förekom inom detaljplaneområdet.

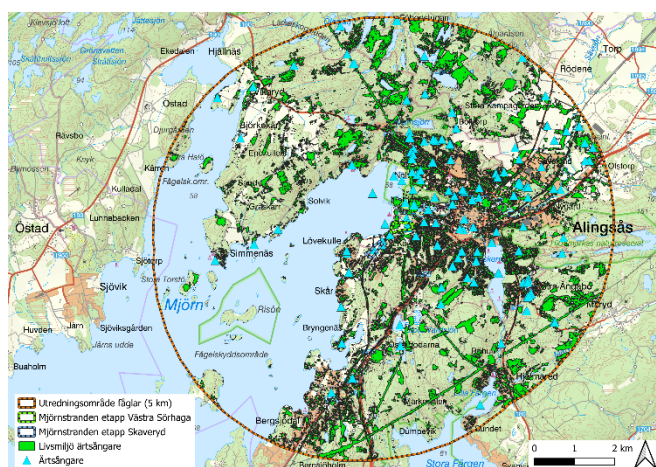
Figur 9. Svartvit flugsnappare samt dess livsmiljöer är vanligt förekommande inom utredningsområdet.

Svartvit flugsnappare är välrapporterad inom utredningsområdet och dess livsmiljöer är vanligt förekommande (Figur 9). Det går dock inte att säga något om omfattningen av lämpliga hålträd. Svartvit flugsnappare trivs även i trädgårdar och det finns ofta uppsatta holkar som arten häckar i. Däremot måste arten konkurrera om häckningsplatser med bland annat talgoxe och blåmes som båda är mer konkurrensstarka än svartvit flugsnappare.

Genom att ett flertal befintliga träd inom detaljplaneområdet avses bevaras (Figur 3) samt att svartvit flugsnappare trivs i urban miljö väntas ingen negativ påverkan på arten uppstå vid detaljplanens genomförande.

Ärtsångare

Ärtsångare häckar kanske främst i trädgårdar, men naturliga häckningsmiljöer utgörs av ängs- och naturbetesmarker och liknande buskrika miljöer. Även hyggen utgör ofta livsmiljö för arten under en period när lövuppslaget utgör en lämplig häckningsmiljö. Dessa livsmiljöer utgör även födosöksområden för arten.

Figur 10. Ärtsångare samt dess livsmiljöer är vanligt förekommande inom utredningsområdet.

Ärtsångare är en vanlig art som dock genomgått en kraftig minskning under senare år. Hoten är inte fullt kartlagda men igenväxtning av gräsmarker har sannolikt betydelse, utöver det bedöms även faktorer utanför Sverige vara avgörande. Utifrån

rapporterade observationer på artportalen är arten och dess livsmiljöer vanligt förekommande inom utredningsområdet (Figur 10).

Vid revirkarteringen bedömdes att två häckningsrevir förekom inom detaljplaneområdet. Arten häckar inte i lövträd vilket gör att de träd som kommer att bevaras inom detaljplaneområdena inte direkt gynnar arten. Det ledningsstråk som finns inom etapp – Västra Sörhaga avses bevaras som gräs- och buskmark och den stenmur inom etapp – Skaveryd som bevaras med cirka 10 meter naturmark på vardera sida om muren. Dessa miljöer kommer sannolikt att kunna utgöra lämpliga häckningsmiljöer för ärtsångare.

Genom att det även fortsättningsvis kommer att finnas inslag av ärtsångares livsmiljöer inom områdets naturområden bedöms ingen negativ påverkan uppstå på artens populationsnivå vid detaljplanens genomförande.

3.6. Förslag på skyddsåtgärder för fåglar

Skyddsåtgärder syftar till att säkerställa att individer inte skadas eller dödas som följd av detaljplanens genomförande samt att fågelarterna ska kunna fortleva i närområde. Det gör att hänsyn kan krävas för att inte aktualisera förbuden i artskyddsförordningen.

3.6.1. Generell hänsyn

För att inte riskera skada eller döda individer av fåglar, ägg eller bon eller att störa arterna under tiden för häckning och uppfödning av ungar föreslås följande skyddsåtgärder:

- Avverkning av träd och buskar bör undvikas under tiden för fåglars häckningsperiod, 1 april – 15 augusti, för att undvika störning samt risk att skada eller döda individer, ägg och bon.

3.6.2. Specifik hänsyn

Det är främst de hålhäckande fågelarterna som riskerar att förlora livsmiljöer genom detaljplanens genomförande. Detta då lämpliga bohål för arter som stare och svartvit flugsnappare är relativt ovanliga. Den förlust av livsmiljö som detaljplanens genomförande innebär bedöms inte resultera i någon påtaglig påverkan på förekommande fågelarter. Däremot kan en viss påverkan uppstå om antalet hålträd inom området minskar i betydande omfattning. Detta kan då försvåra för främst svartvit flugsnappare att upprätthålla sina populationer på en tillfredställande nivå. För att minimera risken att lokala förutsättningar för häckande svartvit flugsnappare reduceras samt för att lämna så goda förutsättningar för stare som möjligt rekommenderas därför att följande skyddsåtgärder genomförs:

- Av de träd som kommer att bevaras inom detaljplanerna bör eventuella hålträd och träd som kan väntas utveckla håligheter, som asp, prioriteras. Detta för att hålhäckande arter ska kunna fortsätta häcka inom området i samma omfattning som idag samt att gynna framtida häckning av hålhäckande arter.

4. Förutsättningar för groddjur

4.1. Groddjursinventering

Inom ramarna för denna artskyddsutredning har en groddjursinventering genomförts under 2025 inom och delvis utanför detaljplaneområdet (figur 11). Resultatet av inventeringen 2025 redovisas i denna rapport. Inventeringen genomfördes inom detaljplaneområdet för etapp Västra Sörhaga och Skaveryd samt i närområdet väster om järnvägen då ett flertal småvatten förekommer där (Figur 9).

Totalt inventerades tio potentiella reproduktionslokaler (Figur 11). Med lokal menas en plats som bedöms vara lämplig som reproduktionslokal för groddjur för att den har vissa specifika biotopkvaliteter. Se nedan.

4.1.1. Biotopkvalitéer för reproduktionslokaler för groddjur

Följande faktorer bedöms bidra positivt till en vattenförekomsts lämplighet som reproduktionslokal för groddjur:

- Vattenhållande (torkar ej ut och ej heller strömmande vatten)
- Storlek (ju större desto bättre)
- Förekomst av undervattensvegetation
- Förekomst av skyddande vegetation som minskar predation från luften

Följande faktorer bedöms bidra negativt till en vattenförekomsts lämplighet som reproduktionslokal för groddjur:

- Strömmande vatten
- Risk för uttorkning under perioden för yngeltillväxt
- Förekomst av fisk eller kräftor
- Igenväxning

4.1.2. Klassificering av groddjurslokaler

Varje inventerad lokal klassificeras efter dess betydelse för groddjur enligt följande skala:

- Klass 1: Högt värde för groddjur
- Klass 2: Visst värde för groddjur
- Klass 3: Lågt eller obefintligt värde för groddjur

För att ett vatten ska hysa ett högt värde för groddjur ska det antingen påträffas flera arter (minst tre) alternativt ska en art förekomma i ett större bestånd (individer eller romklumpar) samt att biotopkvaliteterna ska vara goda. För att vattnet ska hysa ett visst värde för groddjur ska det antingen förekomma minst en art alternativt råda sådana förhållanden som gör vattnet lämpligt som groddjurslokal, se nedan. För att ett vatten ska hysa lågt eller obefintligt värde för groddjur ska inga groddjur förekomma. Det ska vidare råda sådana förhållanden som gör vattnet olämpligt som groddjurslokal, se mer under biotopkvalitéer nedan.

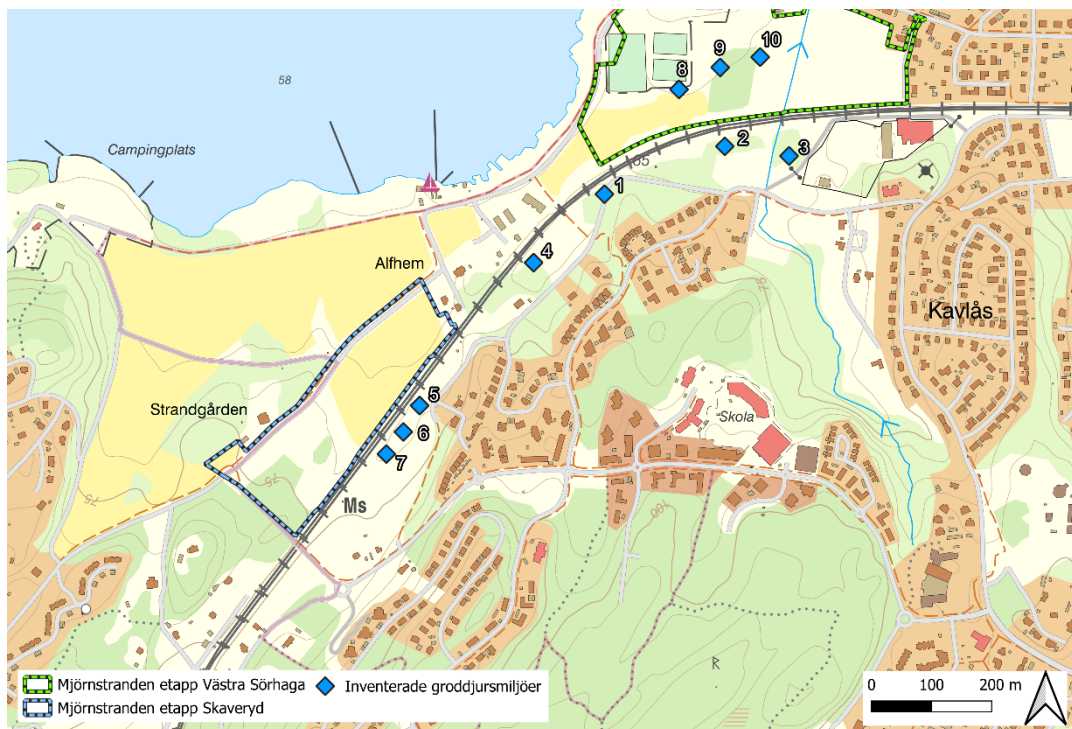
4.1.3. Metodik

Fältinventeringen genomfördes vid två tillfällen nattetid av biologerna Amanda Gudmundson, David Alvunger och Simon Rasmussen, EnviroPlanning. Fältbesöken ägde rum 2 april och 15 april 2025. Vattnet och den omgivande miljön dokumenterades genom textbeskrivningar och foton. Varje fältbesök inleddes med att lyssna efter spelande djur. Genom att sedan långsamt vandra runt hela vattnets strandlinje eftersöktes vuxna individer och romklumpar med hjälp av pannlampa. Antal arter, individer och romklumpar noterades för varje lokal. De lokaler som hyste spelande groddjur alternativt romklumpar registrerades som reproduktionsområden för groddjur.

4.1.4. Resultat

Groddjur observerades i åtta av de tio lokaler som inventerades (Figur 11-12). Sammantaget noterades individer av vanlig groda, åkergroda, vanlig padda samt mindre- och större vattensalamander i varierande omfattning. Av dessa fem arter är inga rödlistade men samtliga är fridlysta enligt artskyddsförordningen (SFS 2007:845). Åkergroda och större vattensalamander är även strikt skyddade enligt 4a § i artskyddsförordningen. Tabell 2 samt avsnitt 4.1.5 redovisar groddjursarter som dokumenterades under groddjursinventering 2025.

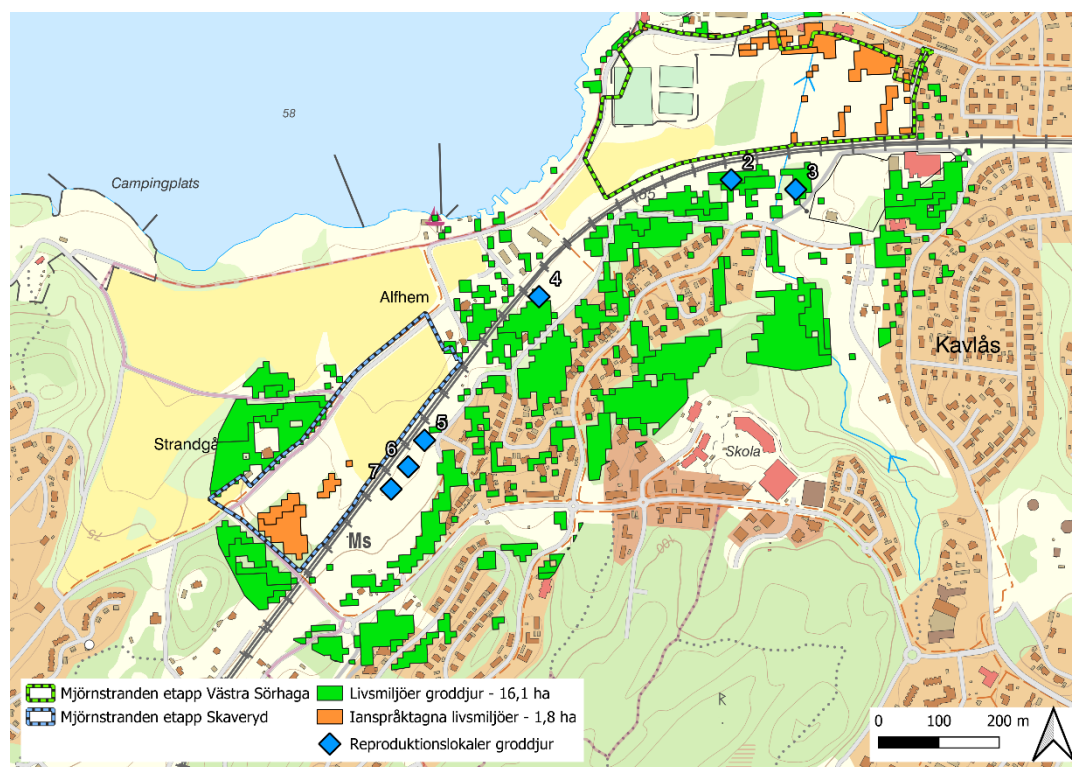
Inom detaljplaneområdet identifierades ingen reproduktionslokal som bedöms långsiktigt funktionell men två individer av större vattensalamander observerades i ett småvatten vid fotbollsplanerna samt en mindre vattensalamander observerades vid ett blött område i lövskogen väster om fotbollsplanerna. Ingen av dessa lokaler bedöms utgöra funktionella reproduktionslokaler då de sannolikt torkar ut under torra somrar och de groddjur som observerades bedöms utgöras av sporadiskt förekommande individer.

Figur 11. Totalt 10 potentiella reproduktionslokaler inventerades under groddjursinventeringen.

Tabell 2. Sammanställning av de groddjursarter som noterades i samband med groddjursinventeringen 2025 samt i vilken lokal de noterades.

Art	Vetenskapligt namn	Lokal
Vanlig groda	<i>Rana temporaria</i>	ID2, ID3, ID4, ID5, ID6, ID7
Åkergroda	<i>Rana arvalis</i>	ID4
Vanlig padda	<i>Bufo bufo</i>	ID2, ID3, ID5, ID6, ID7
Större vattensalamander	<i>Triturus cristatus</i>	ID2, ID3
Mindre vattensalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	ID2, ID4, ID6

Figur 12. Av de tio inventerade lokalerna observerades reproduktion av groddjur i de sex lokaler som är markerade på kartan. De gröna polygonerna på kartan visar lämpliga livsmiljöer för groddjur som inte är reproduktionsmiljöer som exempelvis fodosöksområden och är underlagsdata från NMD).

4.1.1. Beskrivning av groddjurslokalerna

Nedan beskrivs samtliga lokaler som inventerades under inventeringen 2025.

1	Värde för groddjur: Klass 3 – lågt värde
Förekomst av groddjur	Under de två fältbesöken noterades inga groddjur
Beskrivning av lokalen	Lokalen är ett större blött område med rikligt med vegetation i form av bredbladigt gräs, tågväxter, lövsly och salix-buskage. Flera vattensamlingar finns som vid båda inventeringstillfällena var relativt grunda. Biotopen anses inte vara ett optimalt lekvatten då området inte verkar hålla tillräckliga mängder vatten under reproduktionsperioden. Dammen bedöms inte ha något betydande värde som reproduktionslokal för groddjur, utan snarare ett värde i form av födosöksmiljö eller spridningsstråk.
Övrigt Foto	

2	Värde för groddjur: Klass 1 – högt värde
Förekomst av groddjur	<u>Under de två fältbesöken noterades totalt:</u> - 67 individer av mindre vattensalamander (<i>Lissotriton vulgaris</i>) - 49 individer av större vattensalamander (<i>Triturus cristatus</i>) - 14 individer av vanlig groda (<i>Rana temporaria</i>) - 15 romklumpar <i>Rana</i> spp. - 1 individ av vanlig padda (<i>Bufo bufo</i>)
Beskrivning av lokalen	Lokalen utgörs av ett vattendrag som meandrar genom ett skogsområde. Det finns gott om skyddande vegetation och död ved i och omkring vattnet vilket bidrar till skydd och möjlighet att lägga rom för vattensalamandrar. Vattendraget bedöms ha ett mycket högt värde för groddjur då det hyser god förekomst av flera groddjursarter samt att biotopen har lämpliga kvaliteter.
Övrigt Foto	

3	Värde för groddjur: Klass 2 – visst värde
Förekomst av groddjur	<u>Under de två fältbesöken noterades totalt:</u> - 1 individ av större vattensalamander (<i>Triturus cristatus</i>) - 2 individer av vanlig groda (<i>Rana temporaria</i>) - 3 individer av vanlig padda (<i>Bufo bufo</i>)
Beskrivning av lokalen	Lokalen utgörs av ett mindre vattendrag/dike som sträcker sig genom ett skogsområde och sedan under en bilväg. Vid inventeringsperioden fanns flera stillastående vattensamlingar i diket där groddjur noterades. Utmed diket finns en del skyddande vegetation vilket bidrar med beskuggning och delvis skydd mot predatorer. Vattendraget bedöms ha ett visst värdeför groddjur då det hyser viss förekomst av groddjursarter samt att biotopen har lämpliga kvaliteter.
Övrigt Foto	

4	Värde för groddjur: Klass 1 – högt värde
Förekomst av groddjur	<u>Under de två fältbesöken noterades totalt:</u> - 5 individer av mindre vattensalamander (<i>Lissotriton vulgaris</i>) - 4 individer av vanlig groda (<i>Rana temporaria</i>) - 2 individer av åkergroda (<i>Rana arvalis</i>)
Beskrivning av lokalen	Lokalen utgörs av ett större blött område i en sänka som ligger nära intill järnvägsspåren och som omges av blandskog. I och intill vattnet finns gott om död ved och vegetation vilket bidrar med skydd för groddjuren. Att lokalen ligger i en lågpunkt och att vissa delar av området har ett större vattendjup gör att vatten bedöms kunna hållas i lokalen under större delen av året. Lokalen bedöms ha ett högt värdeför groddjur då det hyser tre olika groddjursarter samt att biotopen har lämpliga kvaliteter.
Övrigt Foto	

5	Värde för groddjur: Klass 1 – högt värde
Förekomst av groddjur	<u>Under de två fältbesöken noterades totalt:</u> - 5 individer av vanlig groda (<i>Rana temporaria</i>) - 20 individer av vanlig padda (<i>Bufo bufo</i>) - 10 romklumpar <i>Rana spp.</i>
Beskrivning av lokalen	Lokalen utgörs av en anlagd dagvattendamm. I och intill vattnet finns gott om vegetation, främst bredkaveldun vilket bidrar med skydd för groddjuren. Dammen har ett större vattendjup vilket innebär att vatten bedöms kunna hållas i lokalen under större delen av året. Lokalen bedöms ha ett högt värdeför groddjur då det hyser god förekomst av groddjur samt att biotopen har lämpliga kvaliteter och håller vatten under större delen av året.
Övrigt	Vid inventeringen 2020 noterades vanlig padda och vanliga groda.
Foto	

6	Värde för groddjur: Klass 1 – högt värde
Förekomst av groddjur	<u>Under de två fältbesöken noterades totalt:</u> - 20 individer av vanlig groda (<i>Rana temporaria</i>) - 115 individer av vanlig padda (<i>Bufo bufo</i>) - 2 individer av mindre vattensalamander (<i>Lissotriton vulgaris</i>)
Beskrivning av lokalen	Lokalen utgörs av en anlagd dagvattendamm med vattenspegel. I och intill vattnet finns gott om vegetation, främst bredkaveldun vilket bidrar med skydd för groddjuren. Dammen har ett större vattendjup vilket innebär att vatten bedöms kunna hållas i lokalen under större delen av året. Lokalen bedöms ha ett högt värdeför groddjur då det hyser god förekomst av groddjur, i synnerhet vanlig padda, samt att biotopen har lämpliga kvaliteter och håller vatten under större delen av året.
Övrigt Foto	Vid inventeringen 2020 noterades åkergröda. The photographs show the pond environment. The top-left photo shows a dense thicket of bare, dry reeds or grasses. The top-right photo shows a wider view of the pond at night, with a path leading to the water. The bottom-left photo shows a brown frog (likely a common frog) sitting on a muddy bank with some reeds. The bottom-right photo shows a close-up of the pond water with reeds and some aquatic plants.

7	Värde för groddjur: Klass 1 – högt värde
Förekomst av groddjur	<u>Under de två fältbesöken noterades totalt:</u> - 16 individer av vanlig groda (<i>Rana temporaria</i>) - 12 individer av vanlig padda (<i>Bufo bufo</i>) - 1 individ av mindre vattensalamander (<i>Lissotriton vulgaris</i>) - 1000-tals paddyngel
Beskrivning av lokalen	Lokalen utgörs av en anlagd dagvattendamm med små vattenspeglar. I och intill vattnet finns rikligt med vegetation, främst bredkaveldun vilket bidrar med skydd för groddjuren. Dammen har ett större vattendjup vilket innebär att vatten bedöms kunna hållas i lokalen under större delen av året. Lokalen bedöms ha ett högt värdeför groddjur då det hyser god förekomst av groddjur samt att biotopen har lämpliga kvaliteter och håller vatten under större delen av året.
Övrigt	Fladdermöss sågs flyga över vattnet. Vid inventeringen 2020 noterades även vanlig groda.
Foto	

8	Värde för groddjur: Klass 2 – visst värde
Förekomst av groddjur	<u>Under de två fältbesöken noterades totalt:</u> - 2 individer av större vattensalamander (<i>Triturus cristatus</i>)
Beskrivning av lokalen	Lokalen utgörs av ett litet blött område/våtmarksområde som är beläget intill en fotbollsplan. Det finns rikligt med vegetation här, främst i form av tågväxter men det saknas högre vegetation omkring som kan ge skydd från predation. Det är osäkert om området håller vatten under en längre tid, varför lokalen inte anses vara optimal för groddjurslek. Lokalen bedöms ha ett visst värde för groddjur då det hyser en viss förekomst av groddjur.
Övrigt	Vid inventeringen 2020 noterades vanlig groda i närområdet.
Foto	

9	Värde för groddjur: Klass 3 – lågt värde
Förekomst av groddjur	<u>Under de två fältbesöken noterades totalt:</u> - 1 individ av mindre vattensalamander (<i>Lissotriton vulgaris</i>)
Beskrivning av lokalen	Lokalen utgörs av ett litet blött område med ett tätt videbuskage omkring. som är beläget i en blandskog. Lokalen var vid andra inventeringstillfället inget vatten, varför lokalen inte anses vara optimal för groddjurslek. Lokalen bedöms ha ett lågt värdeför groddjur då det inte håller vatten under reproduktionsperioden. Däremot kan området gynna groddjuren i form av födosöksbiotop eller för spridning.
Övrigt Foto	

10	Värde för groddjur: Klass 3 – lågt värde
Förekomst av groddjur	Under de två fältbesöken noterades inga groddjur.
Beskrivning av lokalen	Lokalen utgörs av ett mindre dike som löper genom öppen mark. Lokalen hade vid andra inventeringstillfället inget, eller i delar mycket lite, vatten, varför den inte anses vara optimal för groddjurslek. Lokalen bedöms ha ett lågt värde för groddjur då det inte håller vatten under reproduktionsperioden. Däremot kan området gynna groddjuren i form av födosöksbiotop eller för spridning.
Övrigt Foto	<i>Bild saknas</i>

4.1.2. Övriga groddjursarter rapporterade på artportalen

Under perioden 2015-2025 finns totalt sex observationer av groddjur rapporterade på artportalen inom utredningsområdet. Större vattensalamander finns rapporterad från 2019, 2022 och 2023 vid ett område söder om järnvägen och nära den lokal som i denna rapport benämns som lokal 2. Övriga observationer är rapporterade vid Nollhaga, norr om Säveån och utgörs av en död individ av mindre vattensalamander samt 52 individer av vanlig groda fördelade på två lokaler.

4.2. Avgränsning av groddjursarter som omfattas av artskyddsutredning

Inga groddjursarter avgränsas bort eftersom samtliga är fridlysta och att det finns livsmiljöer för samtliga arter inom planområdet som nyttjas av arterna. Artskyddsutredningen fokuserar däremot på åkergroda och större vattensalamander i sin fortsatta bedömning, då artskyddet för dessa är utökat jämfört med övriga groddjursarter.

4.3. Påverkan på livsmiljöer från detaljplanens utformning

Inom 300 meter från identifierade reproduktionsmiljöer har cirka 18 hektar lämplig livsmiljö avgränsats (figur 12). Inom detaljplanområdena finns 1,8 hektar som kan komma att ianspråktagas medan cirka 16,1 hektar fortsättningsvis kommer att finnas. I östra delen av etapp – Västra Sörhaga finns igenväxningsmark med högvuxen vegetation och rikligt med buskar och lövträd som hyser värden för groddjurs födosök och spridning. Denna yta utgör naturvärdesbiotop 17 i genomförd naturvärdesinventering (Berg 2024) men framgår inte i NMDs data. Ianspråktagen miljö inom detaljplaneområdena är i realiteten därmed större än 1,8 hektar. Detta väntas dock inte innebära att det analyserade områdets ekologiska funktionalitet bryts då huvudsakliga livsmiljöer för groddjur bedöms förekomma i lövskogarna på andra sidan järnvägen. Den lövbård som bevaras längs med vattendraget i östra delen av etapp – Västra Sörhaga gör att funktionell spridning genom detaljplaneområdet bibehålls.

4.4. Påverkan på groddjur

Ingen påtaglig påverkan väntas uppstå på groddjur genom detaljplanernas genomförande. Detta utifrån att ingen reproduktionslokal identifierats inom detaljplaneområdet samt att övriga livsmiljöer i huvudsak saknas. I de öppna gräsmarker och jordbruksmarker som är vanligast inom detaljplaneområdena bör inte groddjur väntas förekomma i någon betydande omfattning då risken för predation är stor i öppna marker.

Om den dagvattendamm som avses anläggas med ekologisk anpassning inom etapp – Västra Sörhaga genomförs förväntas detaljplanens genomförande innebära en starkt positiv effekt på lokala groddjurspopulationen. Detta då reproduktionslokaler saknas för groddjur inom detaljplaneområdena idag. Utformningen av sådana ekologiska anpassningar bör genomföras i samråd med ekolog.

För att minimera risken att skada eller döda individer av groddjur bör följande skyddsåtgärder vidtas:

- Undvik att ta bort potentiella övervintringslokaler under perioden groddjuren ligger i dvala, 1 oktober till 1 april. Med potentiella övervintringslokaler menas stenmurar, stenrösen och andra miljöer där groddjuren kan övervintra på frostfritt djup. Detta i syfte att minimera risken att individer skadas eller dödas vid anläggningsarbeten.

5. Förutsättningar för fladdermöss

5.1. Fladdermusinventering

Vid fladdermusinventeringen 2024 identifierades fyra arter, ett släkte (*Myotis*) samt *Nyctaloider* vilket är ett samlingsnamn för de svårbestämda släktena *Nyctalus*, *Vespertilio* och *Eptesicus*. Totalt registrerades 1180 fladdermusljud, 71 av vattenfladdermus, 11 *Myotis*, 58 av dvärgpipistrell, 424 av nordfladdermus, 271 av större brunfladdermus samt 345 *Nyctaloider* (Tabell 3) (Olofsson & Jonasson 2024).

Tabell 3. Totalt 1180 ljudinspelningar av fladdermöss gjordes vid inventeringen 2024.

Vatten-fladdermus	Myotis.sp	Dvärg-pipistrell	Nord-fladdermus	Större brun-fladdermus	Nyctaloider	Totalt
0	0	2	3	6	0	11
0	1	26	8	16	4	55
0	0	0	98	4	10	112
66	7	12	164	25	312	586
0	1	2	5	6	1	15
0	1	7	5	20	0	33
0	0	5	16	177	2	200
5	1	4	125	17	16	168
71	11	58	424	271	345	1180

5.1.1. Övriga fladdermöss rapporterade på artportalen

Under perioden 2015-2025 finns totalt 67 rapporterade observationer av fladdermöss inom utredningsområdet. Av dessa utgörs tre av vattenfladdermus, nio av större brunfladdermus, 22 av nordfladdermus, 19 av dvärgpipistrell samt 13 av *Myotis sp.*

5.2. Avgränsning av fladdermöss som omfattas av artskyddsutredning

Inga fladdermusarter avgränsas bort eftersom samtliga är strikt skyddade samt att de livsmiljöer som förekommer inom detaljplaneområdet hyser liknande värden för samtliga arter med möjligt undantag för vattenfladdermus som födosöker i vattenområden.

5.3. Påverkan på livsmiljöer från detaljplanens utformning

Inom detaljplaneområdet finns ledlinjer för fladdermöss mellan Säreån samt de skogsområden som finns norr om vattendraget och stadsskogen söder om detaljplaneområdena. Även strandområdet längs Mjörn kan utgöra ledlinje. Ytterligare värden för fladdermöss finns sannolikt i de grova hålträd som förekommer inom området. Ingen riktad inventering av dessa har genomförts men fladdermöss nyttjar ofta hålträd för dagvila men sådana träd kan även ibland användas av yngelkolonier.

5.4. Påverkan på fladdermöss

Ingen påtaglig påverkan väntas uppstå på fladdermöss under förutsättning att föreslagna situationsplaner för etapp – Västra Sörhaga och etapp – Skaveryd genomförs. I synnerhet bevarandet av träd och trädmiljöer bedöms vara mycket gynnsamt för att bevara de värden för fladdermöss som finns idag. Det finns dock en betydande risk att detaljplanens genomförande kommer att innebära en ökning av belysning inom området. Främst vattenfladdermus är ljuskänslig men även övriga arter undviker allt för ljusa områden. För att minimera eventuell påverkan på lokala fladdermuspopulationer rekommenderas därför att följande skyddsåtgärder vidtas:

- Bevara särskilt skyddsvärda träd och övriga hålträd (det vill säga även de som inte uppfyller kriterierna om särskilt skyddsvärda). Om sådana träd måste avverkas bör detta göras under perioden 1 oktober till 1 maj för att undvika risken att fladdermöss nyttjar träden som viloplats skadas eller dödas.
- Belysning som lyser upp vattenytor bör undvikas helt för att bibehålla funktionella födosöksområden för vattenfladdermus. Detta gäller i synnerhet vid Mjörn vilket inte berörs av denna utredning men även den dagvattendam som avses anläggas bör omfattas. Högt sittande belysning vid södra delen av etapp – Skaveryd bör även undvikas om sådan belysning riskerar att belysa dagvattendammarna på andra sidan järnvägen.
- Även övrig belysning bör anpassas så att ledlinjer förblir mörka i så hög utsträckning som möjligt. Om belysning behövs längs gång- och cykelvägar bör denna vara riktad neråt för att undvika belysning av trädkronorna.

6. Slutsats

Under förutsättning att rekommenderade skyddsåtgärder vidtas bedöms inte att förbuden i artskyddsförordningen aktualiseras för någon av de bedömda arter som denna utredning omfattar.

Fåglar:

- Avverkning av träd och buskar bör undvikas under tiden för fåglars häckningsperiod, 1 april – 15 augusti, för att undvika störning samt risk att skada eller döda individer, ägg och bon.
- Av de träd som kommer att bevaras inom detaljplanerna bör eventuella hålträd och träd som kan väntas utveckla håligheter, som asp, prioriteras. Detta för att hålhäckande arter ska kunna fortsätta häcka inom området i samma omfattning som idag samt att gynna framtida häckning av hålhäckande arter.

Groddjur:

- Undvik att ta bort potentiella övervintringslokaler under perioden groddjuren ligger i dvala, 1 oktober till 1 april, som stenmurar, stenrösen och andra miljöer där groddjuren kan övervintra på frostfritt djup. Detta i syfte att minimera risken att individer skadas eller dödas vid anläggningsarbeten.

Fladdermöss:

- Bevara särskilt skyddsvärda träd och övriga hålträd (även de som inte uppfyller kriterierna om särskilt skyddsvärda). Om sådana träd måste avverkas bör detta göras under perioden 1 oktober till 1 maj för att undvika risken att fladdermöss nyttjar träden som viloplats skadas eller dödas.
- Belysning som lyser upp vattenytor bör undvikas helt för att bibehålla funktionella födosöksområden för vattenfladdermus. Detta gäller i synnerhet vid Mjörn vilket inte berörs av denna utredning men även den dagvattendamm som avses anläggas bör omfattas. Högt sittande belysning vid södra delen av etapp – Skaveryd bör även undvikas om sådan belysning riskerar att belysa dagvattendammarna på andra sidan järnvägen.
- Även övrig belysning bör anpassas så att ledlinjer förblir mörka i så hög utsträckning som möjligt. Om belysning behövs längs gång- och cykelvägar bör denna vara riktad neråt för att undvika belysning av trädkronorna.

7. Referenser

Alfsdotter T. & Bergil C. (2020). Groddjursinventering för planprogramområdet Mjörnstranden. Melica.

Berg S. (2024). Naturvärdesinventering för detaljplan Mjörnstranden, etapp 1-3. 2004-13. Version 1. EnviroPlanning AB.

Olofsson A (2024). Revirkartering av fågel för detaljplan Mjörnstranden, etapp 1–3. Version 1. EnviroPlanning AB.

Olofsson A. & Jonasson D. (2024). Fladdermusinventering för detaljplan Mjörnstranden, etapp 1-3. Version 1.

Naturvårdsverket (2016). Fåglar: Linjetaxering, samt kombinerad punkt och linjetaxering. Version 1:0, 2016-03-21. [Undersökningstyp, Fåglar: Linjetaxering, samt kombinerad punkt- och linjetaxering](#)

Naturvårdsverket (2024). Nationella Marktäckedata (NMD). [Nationella Marktäckedata \(NMD\)](#)

SLU Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Bilaga 1

Tabell 4. Samtliga observerade fågelarter under revirkarteringen samt dess rödlistekategori och bedömt antal häckningsrevir.

Art	Vetenskapligt namn	Rödlistad	Antal revir
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	NT	1
Blåmes	<i>Cyanistes caeruleus</i>		6
Bofink	<i>Fringilla coelebs</i>		6
Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT	0
Domherre	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>		0
Drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	NT	0
Fiskmås	<i>Larus canus</i>	NT	0
Gransångare	<i>Phylloscopus collybita</i>		5
Grågås	<i>Anser anser</i>		0
Gråsiska	<i>Acanthis flammea</i>		0
Gräsand	<i>Anas platyrhynchos</i>		4
Grönfink	<i>Chloris chloris</i>	EN	3
Grönsiska	<i>Spinus spinus</i>		0
Gärdsmyg	<i>Troglodytes troglodytes</i>		1
Hämpling	<i>Linaria cannabina</i>		0
Härmsångare	<i>Hippolais icterina</i>		1
Järnsparv	<i>Prunella modularis</i>		0
Kaja	<i>Coloeus monedula</i>		0
Kanadagås	<i>Branta canadensis</i>		0
Knipa	<i>Bucephala clangula</i>		0
Koltrast	<i>Turdus merula</i>		7
Kråka	<i>Corvus corone</i>	NT	0
Ladusvala	<i>Hirundo rustica</i>		5
Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>		14
Nötväcka	<i>Sitta europaea</i>		1
Pilfink	<i>Passer montanus</i>		4
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>		6
Rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>		5
Rörsångare	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	NT	0
Skata	<i>Pica pica</i>		1
Skrattmås	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	NT	0
Skäggdopping	<i>Podiceps cristatus</i>		3
Sothöna	<i>Fulica atra</i>		0
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU	0
Stenknäck	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>		0
Strandskata	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT	0
Större hackspett	<i>Dendrocopos major</i>		0
Svarthätta	<i>Sylvia atricapilla</i>		2
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	NT	2
Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>		0
Sädesärla	<i>Motacilla alba</i>		2
Sävsparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	NT	1
Talgoxe	<i>Parus major</i>		14
Taltrast	<i>Turdus philomelos</i>		0
Tofsvipa	<i>Vanellus vanellus</i>	VU	0
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	EN	0
Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>		5
Trädkrypare	<i>Certhia familiaris</i>		1
Törnsångare	<i>Sylvia communis</i>		1

Vigg	<i>Aythya fuligula</i>		0
Ärtsångare	<i>Sylvia curruca</i>	NT	2